

Solution focused

By Faika

WORD COUNT

3244

TIME SUBMITTED

18-DEC-2017 10:53AM

PAPER ID

33609234

5

International

Journal of Human Sciences

ISSN:2458-9489

Volume 14 Issue 4 Year: 2017

1
2
3
4

Solution focused thinking in education faculty students	Eğitim fakültesi öğrencilerinde çözüm odaklı düşünme ve empati
Faika Şanal Karahan Orkide Bakalım Sibel Yoleri	
22 Abstract This research was conducted to examine the solution-focused thinking and empathy levels of the faculty of education students. The study group consists of 253 students (184 females, 69 males). Findings show that there is a significant relationship between the solution-focused thinking (problem disengagement, resource activation, goal-orientation) and empathy levels (social skills, emotional reactivity, cognitive empathy) of the students. On the other hand, significant differences are found in solution-focused thinking and empathy levels of the students in accordance with the gender and study field variables. Finally, the findings show that resource activation and goal-orientation, as sub-dimensions of solution-focused thinking, are significant predictors of empathy levels of students. Keywords: Solution focused thinking, education faculty, gender, field	Özet Bu araştırma eğitim fakültesi öğrencilerinin çözüm odaklı düşünme ve empati düzeylerini incelemek amacıyla gerçekleştirilmiştir. Çalışma grubunu 253 (184 kız; 69 erkek) öğrenci oluşturmuştur. Elde edilen bulgular, öğrencilerin çözüm odaklı düşünme (problemden ayırma, kaynakları harekete geçirme, hedefe yönelim) ve empati düzeyleri (sosyal beceriler, duygusal tepki, bilişsel empati) arasında anlamlı ilişki olduğunu göstermiştir. Diğer yandan, öğrencilerin, çözüm odaklı düşünme ve empati düzeylerinde cinsiyet ve alan değişkenine göre anlamlı farklar bulunmuştur. Son olarak elde edilen bulgular, çözüm odaklı düşünmenin alt boyutlarından kaynakları harekete geçirme ve hedefe yönelim'in öğrencilerin empati düzeylerinin anlamlı yordayıcıları olduğunu göstermiştir. Anahtar Kelimeler: Çözüm odaklı düşünme; empati; eğitim fakültesi; cinsiyet; alan

5
6
7
8
9

10 1. Giriş

11 21. yüzyılın başında Felsefeyi etkisi altına alan modernist bakış açısı, psikoloji ve psikolojik
12 danışma kuramlarını ve bu alanlarda kullanılan bilimsel araştırma yöntemlerini derinden etkilemiştir.
13 Bu bakış açısına göre bireyler, bazı objektif normlardan uzaklaştıkları zaman sorun yaşarlar ve
14 psikoterapi/psikolojik danışmaya ihtiyaç duyarlar. Başka bir deyişle, ruhsal durum "normal" olarak
15 tanımlanan seviyenin altına düştüğü zaman sorun yaşanır (Corey, 2008). Psikolojik danışma sürecinde
16 danışanın getirdiği sorunun nedenleri, anlamı ve sonuçları üzerinde durulur. Problem odaklı yaklaşım
17 olarak adlandırılan bu bakış açısına göre ancak kişinin yaşadığı sorunun nedeni keşfedilirse olumlu
18 yönde değişim gerçekleşir (Grant vd., 2012).

19 21. Yüzyılın sonlarında gelişen postmodern ve sosyal yapılandırmacı yaklaşıma göre problem
20 odaklı düşünme, bilişin sürekli problem üzerinde odaklanmasına neden olur ve bireyi çözümden
21 uzaklaştırır (Ergüner-Tekinalp & Terzi-Işık, 2013). Bu tarz bakış açısı kişinin depresif belirtiler
22 göstermesine ve yaşam doyumunun azalmasına neden olur (Karahan-Şanal & Hamarta, 2015). Buna
23 karşın, problem odaklı düşünme tarzının tam tersi olan çözüm odaklı düşünme, sorunlara ve bu
24 sorunların nedenlerine odaklanmaktan kaçınan bir düşünme stilidir. Bu model, kuramsal olarak, sorun
25 ve çözüm arasında nedensel bir ilişkiyi kabul etmez. Bu nedenle yalnızca şimdi ve gelecek üzerinde
26 odaklanır (Doğan, 2016). Buna bağlı olarak, çözüm odaklı düşünme yaklaşımı, sorun yerine hedeflere,
27 bu hedeflere ulaşma yollarına aynı zamanda farkına varılmamış kaynaklara ve psikolojik sağlamlığa
28 dikkati vermeyi içerir (Karahan-Şanal & Hamarta, 2015). Çözüm odaklı düşünme stilinin üç alt
29 boyutu vardır. Bunlar: 1) Problemden ayırma; 2) Hedefe yönelim ve 3) Kaynakları harekete geçirme
30 olarak sıralanabilir. Bunlardan problemden ayırma problem odaklı düşünmenin dışına çıkabilmeyi
31 içerir. Hedefe yönelim, hedeflerin ifade edilmesi, bunların kullanımı ve aktif öz-düzenleme aracılığıyla
32 çözümün yapılandırılması; kaynakları harekete geçirme ise büyük çapta kişisel, bağlamsal kaynakları
33 ve kişisel güçleri tanıma, kabul etme ve bunları gerçekleştirmeye yönelme olarak tanımlanır (Grant,
34 2011). Kısa süreli çözüm odaklı terapide amaç, bu kaynakların olumlu yönde değişim için nasıl
35 kullanılabileceğini keşfetmektir (Grant vd., 2012). Gerekli değişimi sağlamak için psikolojik danışman
36 ve danışan işbirliği içine çalışarak danışanın sorununa ilişkin yeni düşünme yolları bulmasına ve umut
37 ve iyimserlik gibi pozitif duygular hissetmesine destek olur (Kim vd., 2015; Kim & Franklin 2015).
38 Gingerich & Eisart (2000) tarafından yapılan meta analiz çalışmasında, 15 araştırma sonucu
39 incelenmiş ve kısa çözüm odaklı yaklaşımın danışmanın etkili sonuçları olduğu ortaya konmuştur.
40 Stams, Decovic, Buist ve Vries (2006)'ın 21 uluslararası araştırmayı inceledikleri meta analiz
41 çalışmasında da kısa süreli çözüm odaklı terapinin klasik problem odaklı terapi yaklaşımına göre daha
42 etkili bir yaklaşım olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

43 Çözüm odaklı düşünmenin temelini aldığı sosyal yapılandırmacı bakış açısına göre birey için
44 gerçek olan (sorunların yapısı ve olası çözümler dahil) günlük yaşam içerisinde değerleriyle etkileşimle
45 oluşur. Başka bir deyişle, bireyler değerleriyle iletişim yoluyla olay ve durumları anlamlandırır. Çünkü
46 insan, belirli bir aile yapısı, etnik köken, ulusal, sosyo-ekonomik ve dinsel bağlamda yaşar dolayısıyla
47 hayatı bu bağlamda algılar (Bannink, 2007). Buna bağlı olarak bireyin düşünce yapısı ve iletişim tarzı
48 arasında karşılıklı bir ilişki olması beklenir. Başka bir deyişle nasıl düşündüğümüz dilimize bu da
49 insanlarla olan ilişkimize yansır. Aynı zamanda ilişkilerimizin yapısında düşünce tarzımızı etkileyebilir.
50 Seagram (1997) tarafından 21 deney ve 19 kontrol grubu olmak üzere 40 suç işlemiş genç ile yapılan
51 çalışmada deney grubuna 10 haftalık kısa süreli çözüm odaklı grup yaşantısı uygulanmıştır. Araştırma
52 sonucunda, grup yaşantısı geçirmiş olan gençlerin empati düzeyleri kontrol grubuna göre anlamlı
53 düzeyde yüksek bulunmuştur. Bu sonuca bağlı olarak, çözüm odaklı düşünme ve empatinin birbirine
54 ilişkili olabileceği düşünülmektedir.

55 Empati, kişinin iletişim esnasında karşısındakinin bakış açısıyla bakmaya çalışarak onun duygu
56 ve düşüncelerini gerçeğe yakın olarak anlamaya çalışması ve bunlara karşı duyarlı bir yaklaşım
57 geliştirmesi olarak tanımlanabilir (Pala, 2008). Günümüzde empatinin birden fazla boyutu olan bir
58 yapı olduğu kabul edilmiştir (Bora & Baysan, 2009). Lawrence vd. (2004) empatiyle ilgili üç boyut
59 saptamıştır. Bunlar; bilişsel empati, duygusal tepki ve sosyal beceri olarak tanımlanmıştır. Kaya ve
60 Çolakoglu (2015) tarafından yapılan uyarılma çalışmasında aynı boyutlara ulaşılmıştır. Bilişsel

61 empati; diğer kişinin ruh haline ilişkin zihinsel anlayış; Duygusal tepki; diğerlerinin duygusal
62 tepkilerine karşılık duygusal tepki verebilme olarak tanımlanmıştır. Sosyal beceri ise başkalarıyla etkili
63 ve sürdürülebilir ilişkiler kurabilmeyi ifade eder. Cinsiyete göre incelendiğinde bazı araştırma sonuçları
64 kadınların erkeklere oranla daha yüksek düzeyde empati becerisini sahip olduğunu göstermiştir
65 (Demir, Atlı ve Kıs, 2016; Macaskill, Maltby, & Day, 2002; Topçu, Baker, & Aydın, 2010; Toussaint
66 & Webb, 2005). Yaşla birlikte, özellikle ergenlikten itibaren kadınlarda empati becerisi erkeklere göre
67 giderek artmaktadır (Christov-Moore vd., 2014).

68 Psikolojik danışma sürecinde empati, açık yüreklilik ve yargılayıcı olmayan bir tutumla
69 danışanın dünyasına girme sürecidir (Greenberg, Elliot, Watson & Bohart, 2001). Bu becerinin
70 kazanımı psikolojik danışmanların terapötik ilişki kurabilmelerinde temel faktörlerden birisidir. Kişisel
71 ve mesleki gelişime önem veren psikolojik danışman eğitimlerinde psikolojik danışma özyeterliliğinin
72 yanı sıra empati becerisinin kazanılması da desteklenmelidir (Bohecker & Doughty Horn, 2016). Buna
73 ilaveten, çözüm odaklı düşünme ve empati becerisi, öğrencilerle birebir iletişim halinde olan
74 öğretmenlerde de var olması gereken unsurlardır. Buna bağlı olarak, eğitim fakültesi öğrencilerinde
75 çözüm odaklı düşünme ve empati düzeyinin ele alındığı bu araştırmanın soruları aşağıdaki gibi
76 sıralanabilir:

- 77
- 78 1. Öğrencilerin, çözüm odaklı düşünme ve empati düzeyleri arasında anlamlı bir ilişki var
79 mıdır?
- 80 2. Öğrencilerin çözüm odaklı düşünme ve empati düzeyleri cinsiyet değişkenine göre
81 farklılaşmakta mıdır?
- 82 3. Öğrencilerin çözüm odaklı düşünme ve empati düzeyleri alan değişkenine bağlı olarak
83 anlamlı düzeyde farklılaşmakta mıdır?
- 84 4. Öğrencilerin çözüm odaklı düşünme düzeyi empati düzeyini anlamlı olarak yordamakta
85 mıdır?

86

87 2. Yöntem

88

89

89 2.1 Çalışma Grubu

90

91

92

93

94

95

96

96 2.2 Veri Toplama Araçları

97

98

99

100

101

102

103

104

105

106

107

108

109

Çözüm Odaklı Envanter (ÇÖE): Grant ve diğ. (2012) tarafından geliştirilen, Şanal-Karahan ve Hamarta (2015) tarafından Türkçe'ye uyarlanan kısa süreli çözüm odaklı terapiyi temel alan ve buna bağlı olarak çözüm odaklı düşünmeyi ölçen 12 maddelik bir envanterdir. Üç 1 boyuttan oluşan envanterin Türkçe ve orijinal form arasındaki korelasyonlar incelenmiş ve bunlar problemden ayırma alt ölçeğinde .92; hedef 10 yönelim alt ölçeğinde .94 ve kaynakları harekete geçirme alt ölçeğinde .91 olarak bulunmuştur. Açıklayıcı Faktör Analizi sonucunda elde edilen üç faktörlü yapı Doğrulayıcı Faktör Analizi ile doğrulanmıştır. Uyum indeks değerleri; CFI = .94; IFI = .94; GFI = .93; AGFI = .87 ve RMSEA = .072 olarak bulunmuştur. 6'lı likert tipi (1 = kesinlikle katılmıyorum; 6 kesinlikle katılıyorum) olan envanterin 1,2,4 ve 5. Maddeleri ters puanlanmakta ve ölçekten alınan yüksek puanlar 1 züm odaklı düşünmenin yüksek olduğunun göstergesi olarak yorumlanmaktadır. İç tutarlılık katsayıları problemden ayırma alt ölçeği için .77; hedefe yönelim için .84 ve kaynakları harekete geçirme için .70 olarak elde edilmiştir. (Karahan-Şanal & Hamarta, 2015).

110 **Empati Düzeyini Belirleme Ölçeği (EDBÖ):** Lawrence vd.(2004) tarafından geliştirilen, Kaya ve
111 Çolakoğlu (2015) tarafından Türkçe'ye uyarlanan 13 maddelik 5'li likert tipi (1= kesinlikle
112 katılmıyorum, 5= kesinlikle katılıyorum) bir ölçektir. Bilişsel empati, duygusal tepki ve sosyal Beceriler
113 olmak üzere 3 alt boyuttan oluşmaktadır. Yapılan Doğrulayıcı Faktör Analizi ile bu yapı
114 doğrulanmıştır. Bu modelin uyum indexi değerleri GFI= .92; CFI = .91; AGFI = .88; NFI = .87;
115 RMSEA = 0.07 ve RMR = 0.06 olarak bulunmuştur. Birinci aşamada ölçeğin güvenilirlik katsayıları
116 toplam = .78; sosyal beceriler = .64; duygusal tepki = .71 ve bilişsel empati= .74 olarak bulunmuştur.
117 İkinci aşamada ise bu değerler sırasıyla .86; .61; .75 ve .74 olarak elde edilmiştir. Ölçekten alınan
118 puanlar yükseldikçe empati düzeyi de artış göstermektedir.

119

120

2.3 Verilerin Analizi

16

121

122

123

124

125

126

127

128

129

130

131

132

133

134

135

136

4. Bulgular

137

138

139

140

141

142

143

144

145

146

147

148

149

150

151

4.1 Araştırmanın Değişkenleri Arasındaki İlişkileri Gösteren Bulgular

Öğrencilerin, çözüm odaklı düşünme (problemden ayırma, hedefe yönelim ve kaynakları harekete geçirme ve empati düzeyi (sosyal beceriler, duygusal tepki, bilişsel empati) arasındaki ilişkileri ortaya koymak amacıyla Pearson korelasyon katsayısı hesaplanmıştır.

Tablo 1. Çözüm Odaklı Düşünme ve Empati Düzeyi Arasındaki Korelasyonlar

	r	SB	DT	BE	EDBÖT
PA		.20**	.16**	.23**	.15**
HY		.12**	.27**	.34**	.32**
KHG		.21**	.34**	.32**	.37**
ÇÖDET		.28**	.15**	.34**	.33**

137

138

139

140

141

142

143

144

145

146

147

148

149

150

151

Not:**p < 0.01. PA= Problemden ayırma; HY= Hedefe yönelim; KHG = Kaynakları harekete geçirme; SB= Sosyal beceriler; DT = Duygusal tepki; BE= Bilişsel empati; ÇÖDET= Çözüm odaklı düşünme envanteri toplam; EDBÖT= Empati düzeyini belirleme ölçeği toplam

Tablo 1'de sunulan korelasyon katsayılarına göre, öğrencilerde Çözüm Odaklı Envanter ve Empati Düzeyini Belirleme Ölçeği (r = .33, p < .01) toplam puanları arasında pozitif yönde orta düzey anlamlı ilişki olduğu görülmüştür. Diğer yandan tüm alt boyutlar arasında düşük ve orta düzey anlamlı korelasyonlar olduğu gözlenmektedir.

150

151

4.2 Çözüm Odaklı Düşünme ve Empati Düzeyi Puanlarının Cinsiyete Göre İncelenmesi

Öğrencilerin çözüm odaklı düşünme (problemden ayırma, hedefe yönelim, kaynakları harekete geçirme) ve empati düzeyi (sosyal beceriler, duygusal tepki, bilişsel empati) puanlarının cinsiyete göre farklılaşıp farklılaşmadığı “t” testi sonuçlarına göre incelenmiştir. Elde edilen bulgular tablo 2’de verilmiştir.

Tablo 2. Çözüm Odaklı Düşünme ve Empati Düzeyi Puanlarının Cinsiyet Değişkenine Göre Aritmetik Ortalama, Standart Sapma ve t testi Değerleri

Değişkenler	Cinsiyet	N	Ort	ss	t	p
PA	Kadın	184	14.1	3.76	0.20	0.28
	Erkek	69	14.0	4.30		
HY	Kadın	184	17.7	3.71	0.62	0.38
	Erkek	69	17.3	3.94		
KHG	Kadın	184	18.2	3.53	0.64	0.32
	Erkek	69	18.6	4.17		
SB	Kadın	184	14.5	2.57	1.58	0.14
	Erkek	69	14.0	2.19		
DT	Kadın	184	16.2	3.15	0.97	0.40
	Erkek	69	16.7	2.87		
BE	Kadın	184	19.3	3.55	0.61	0.12
	Erkek	69	19.6	3.02		
ÇÖDET	Kadın	184	50.0	7.59	0.92	0.05*
	Erkek	69	50.1	9.02		
EDBÖT	Kadın	184	50.3	7.71	0.87	0.02*
	Erkek	69	50.2	6.14		

Not: $p < .05$; PA= Problemden ayırma; HY= Hedefe yönelim; KHG = Kaynakları harekete geçirme; SB= Sosyal beceriler; DT = Duygusal tepki; BE= Bilişsel empati; ÇÖDET= Çözüm odaklı düşünme envanteri toplam; EDBÖT= Empati düzeyini belirleme ölçeği toplam

Tablo 2’de kız ve erkek öğrencilerin çözüm odaklı düşünme ve empati düzeyi puan ortalamalarına ilişkin anlamlı bir fark olduğu, erkeklerin çözüm odaklı düşünme puanlarının kızlara göre; kadınların ise empati düzeyi puanlarının erkeklere göre yüksek olduğu görülmektedir.

4.3 Çözüm Odaklı Düşünme ve Empati Düzeyi Puanlarının Alana Göre İncelenmesi

Öğrencilerin çözüm odaklı düşünme (problemden ayırma, hedefe yönelim, kaynakları harekete geçirme) ve empati düzeyi (sosyal beceriler, duygusal tepki, bilişsel empati) puanlarının cinsiyete göre farklılaşıp farklılaşmadığı ANOVA testi sonuçlarına göre incelenmiştir. Elde edilen bulgular tablo 3’de verilmiştir.

Tablo 3. Çözüm Odaklı Düşünme ve Empati Düzeyi Puanlarının Alan Değişkenine Göre ANOVA Sonuçları

	Alan	Varyansın Kaynağı	Kareler Toplamı	Sd	Kareler Ort.	F	P	Anlamlı Fark
PA	PDR	Gruplararası	142.503	3	47.501	3.185	0.02	PDR-Okulöncesi i
	Okulöncesi	Gruplarıçi	3713.655	249	14.914			
	Türkçe Eğ. Sınıf Öğrt.	Toplam	3856.158	252				
HY	PDR	Gruplararası	37.136	3	12.379	.867	0.45	-

	Okulöncesi	Grupları	3555.678	249	14.914			
	Türkçe Eğ.	Toplam	3592.814	252				
	Sınıf Öğrt							
KHG	PDR	Gruplararası	86.281	3	28.760	2.109	0.10	-
	Okulöncesi	Grupları	3395.047	249	13.635			
	Türkçe Eğ.	Toplam	3481.28	252				
	Sınıf Öğrt							
SB	PDR	Gruplararası	44.121	3	14.707	2.421	0.06	-
	Okulöncesi	Grupları	1512.409	249	6.074			
	Türkçe Eğ.	Toplam	1556.630	252				
	Sınıf Öğrt							
DT	PDR	Gruplararası	66.736	3	22.245	2.381	0.07	
	Okulöncesi	Grupları	2326.141	249	9.342			
	Türkçe Eğ.	Toplam	2392.877	252				
	Sınıf Öğrt							
BE	PDR	Gruplararası	93.227	3	31.076	2.719	0.04	PDR-
	Okulöncesi	Grupları	2845.841	249	11.429			Okulöncesi
	Türkçe Eğ.	Toplam	2939.067	252				i
	Sınıf Öğrt							
ÇÖDET	PDR	Gruplararası	653.998	3	217.999	3.516	0.01	PDR-
	Okulöncesi	Grupları	15439.591	249	62.006			Okulöncesi
	Türkçe Eğ.	Toplam	16093.589	252				i
	Sınıf Öğrt							
EDBÖT	PDR	Gruplararası	398.415	3	132.805	2.530	0.05	PDR-
	Okulöncesi	Grupları	13071.885	249	52.498			Okulöncesi
	Türkçe Eğ.	Toplam	13470.300	252				i
	Sınıf Öğrt							

179 Not: $p < .05$; PA= Problemden ayırma; HY= Hedefe yönelim; KHG = Kaynakları harekete geçirme; SB= Sosyal
 180 beceriler; DT = Duygusal tepki; BE= Bilişsel empati; ÇÖDET= Çözüm odaklı düşünme envanteri toplam;
 181 EDBÖT= Empati düzeyini belirleme ölçeği toplam

182

183

184 Tablo 3'de görüldüğü gibi eğitim fakültesi öğrencilerinde problemden ayırma ($F = 3.185$; $p < .05$); bilişsel empati ($F = 2.179$; $p < .05$); Çözüm Odaklı Envanter toplam puan ($F = 3.156$; $p < .05$)
 185 ve Empati Düzeyini Belirleme Ölçeği toplam puanlarında ($F = 2.350$; $p < .05$) PDR ve Okulöncesi
 186 alanlarında anlamlı fark bulunmuştur.

187

188

189

190

191

192

193

194

195

196

197

4.4 Empati Düzeyinin Çözüm Odaklı Düşünme Tarafından Yordanmasına İlişkin Bulgular

Eğitim fakültesi öğrencilerinde empati düzeyinin çözüm odaklı düşünme tarafından ne derece yordandığını saptamak amacıyla aşamalı regresyon analizi yapılmıştır. Elde edilen bulgular, Tablo 4'de sunulmuştur.

Tablo 4. Empati Düzeyinin Yordayıcısı Olarak Çözüm Odaklı Düşünme (Problemden Ayırma, Hedefe Yönelim ve Kaynakları Harekete Geçirme)

Model/Değişken	B	Std. Hata	Beta	t	F	R	R ²
1. Sabit	39.905	2.163		17.06	39.661*	.369	.136
KHG	.727	.115	.369	6.30			
2.Sabit	33.438	2.421		13.81	9.040*	.408	.167
KHG	.554	.127	.282	4.35			

HY .377 .125 .195 3.00

*Bağımlı Değişken: Empati Düzeyi, * p<.005,; KHG = Kaynakları harekete geçirme HY= Hedefe yönelim*

198
199

200

201

202

203

204

205

206

207

208

209

210

211

212

213

5. Tartışma

214

215

216

217

218

219

220

221

222

223

224

225

226

227

228

229

230

231

232

233

234

235

236

237

238

239

240

241

242

243

244

245

246

247

Bu araştırma, eğitim fakültesi öğrencilerinde çözüm odaklı düşünmenin (problemden ayırma, hedefe yönelim ve kaynakları harekete geçirme) empati düzeyine (sosyal beceriler, duygusal tepki ve bilişsel empati) etkisini incelemek amacıyla gerçekleştirilmiştir. Bu doğrultuda ilk olarak öğrencilerin, çözüm odaklı düşünme ve empati düzeyleri arasında anlamlı bir ilişki var mıdır? sorusuna yanıt aranmıştır. Elde edilen bulgular, çözüm odaklı düşünmenin tüm alt boyutları (problemden ayırma, hedefe yönelim ve kaynakları harekete geçirme) ve empati düzeyinin tüm alt boyutları (sosyal beceriler, duygusal tepki ve bilişsel empati) arasında anlamlı ilişkiler olduğunu göstermiştir. Bu iki değişken arasındaki ilişkinin birlikte ele alındığı yeterli araştırma olmamasına rağmen çözüm odaklı düşünme geliştikçe bireylerin empati becerilerinin de arttığına dair bir bulguya rastlanmıştır (Seagram, 1997). Takano & Tanno (2009)'a göre problem odaklı düşünme, hatalı problem çözme eğilimini artırır. Buna bağlı olarak, ilişkilerde de probleme odaklanan kişi karşıdaki kişinin duygu ve düşüncelerini gözden kaçırabilir. Başka bir deyişle, problemi anlamaya harcanan enerji empatik yaklaşım geliştirmeye harcanacak olan enerjiyi engelleyebilir.

Bu araştırmanın ikinci sorusu olan, öğrencilerin çözüm odaklı düşünme ve empati düzeyleri cinsiyet değişkenine göre farklılaşmakta mıdır? sorusuna yanıt aramak için elde edilen bulgulara göre çözüm odaklı düşünme ve empati düzeyi toplam puanlarında kadın ve erkekler arasında anlamlı farklar bulunmuştur. Buna göre, erkeklerde çözüm odaklı düşünme, kadınlarda ise empati düzeyi daha yüksek bulunmuştur. Bu bulgu, kadınların empati becerilerinin erkeklerden daha yüksek olduğunu ortaya koyan araştırma sonuçlarıyla paraleldir (Demir, Atlı ve Kıs, 2016; Macaskill, Maltby, & Day, 2002; Topçu, Baker, & Aydın, 2010; Toussaint & Webb, 2005). Kadın ve erkekler arasındaki bu fark, her iki cinsiyetin beyin yapılarının birbirlerinden farklı olmasıyla açıklanabilir. Erkekler dışilere göre daha zayıf bir sol beyinle doğarlar. Bunun sonucu olarak erkek beyni ağırlıklı olarak tek yarımkürede, kadın beyni ise iki yarımküreyi de kapsayacak şekilde faaliyet gösterir. Bu yapısal fark, erkeklerin genellikle daha hızlı karar vermelerine ve daha sonuç odaklı hareket etmelerine neden olur. Kadın beyni ise çift yönlü çalıştığı için empati, duyguları okuma, ses ve görüntü analizi gibi daha kapsamlı devreleri kullanır (Çift & Canan, 2016).

Bu araştırmanın üçüncü sorusu, öğrencilerin çözüm odaklı düşünme ve empati düzeyleri alan değişkenine göre anlamlı düzeyde farklılaşmakta mıdır? olarak belirlenmişti. Yapılan analizler, çözüm odaklı düşünme toplam puanı ve çözüm odaklı düşünmenin alt boyutu olan problemden ayırma ve empati düzeyi toplam ve alt boyutu bilişsel empati puanlarında PDR ve okulöncesi bölümlerinde diğer eğitim fakültesi öğrencilerine göre anlamlı farklar bulunduğunu göstermiştir. Bu iki alanda eğitim gören öğrencilerin, insan psikolojisine ilişkin daha fazla sayıda ders almaları bu sonucu ortaya çıkarmış olabilir. Nitekim, Ekinci ve Aybek (2010) tarafından yapılan çalışmada PDR ve okulöncesi programlarında eğitim gören öğrencilerin empati düzeyleri diğer programlarda öğrenimine devam

248 eden eğitim fakültesi öğrencilerine göre daha yüksek bulunmuştur. Karataş (2012) tarafından yapılan
249 araştırmada da PDR öğrencilerinin empatik eğitimleri sosyal bilgiler, matematik, sınıf öğretmenliği ve
250 fen bilgisi alanlarında eğitim alan öğrencilerden anlamlı düzeyde yüksek olduğu ortaya konmuştur.
251 PDR öğrencilerinin aldığı psikolojik danışma becerileri eğitiminin empati becerilerine önemli
252 derecede katkısı olabileceği düşünülmektedir. Literatürde çözüm odaklı düşünmenin eğitim görülen
253 alan ile ilişkisinin ele alındığı herhangi bir araştırma bulgusuna rastlanmamakla birlikte, benzer şekilde
254 PDR ve okul öncesi gibi iletişim ve psikoloji konularında daha fazla ders alan bölümlerde öğrenim
255 görenlerin çözüm odaklı düşünme eğilimleri diğer eğitim fakültesi öğrencilerine oranla daha yüksek
256 olabilir. Diğer bireyleri anlamaya çalışmanın çözüme ilişkin düşünme eğilimini de geliştirebileceği
257 beklenebilir.

258 Bu araştırmanın son sorusu olan, öğrencilerin çözüm odaklı düşünme düzeyi empati düzeyini
259 anlamlı olarak yordamakta mıdır? sorusunun cevabını ortaya koyan bulgular, çözüm odaklı
260 düşünmenin iki alt boyutu olan kaynakları harekete geçirme ve hedefe yönelim empati düzeyinin
261 anlamlı yordayıcıları olduğunu göstermiştir. Bu ikisi bireyi harekete geçirmeyi destekleyen eyleme
262 dönük ve güçlü boyutlardır. Kişinin içindeki potansiyeli yakalaması, varolan güçlerini kullanarak
263 hedefleri doğrultusunda hareket etmesi önemlidir (Grant, 2011). Literatürde, çözüm odaklı
264 düşünmenin empatiyi yordama gücü veya bu iki değişken arasındaki ilişkileri ele alan herhangi bir
265 araştırma bulgusuna rastlanmamıştır. Bu sonuç, problemlere, nedenlerine ve bunların anlamlarına
266 yoğunlaşan problem odaklı düşünmeye karşın çözüm odaklı düşünme yaklaşımı bunlara daha fazla
267 enerji harcanmamasından dolayı karşındaki kişiyi anlamaya yönelik daha fazla odaklanmayı
268 sağlayabilmesi olarak yorumlanabilir. Buna karşın böyle bir sonuca varabilmek için bu konuda daha
269 fazla araştırma bulgusuna ihtiyaç vardır.

270

271

272

273

6.Sonuç Ve Öneriler

274

275

276

277

278

279

280

281

282

283

284

285

286

287

288

289

Bu araştırma, eğitim fakültesi öğrencilerinde çözüm odaklı düşünme ve empati düzeyini incelemek amacıyla gerçekleştirilmiştir. Literatür incelendiğinde bu iki değişkenin birlikte incelendiği sınırlı sayıda araştırma bulgusuna rastlanmıştır. Buna bağlı olarak bu konuda yapılacak olan daha fazla sayıda araştırma bulgusuna ihtiyaç vardır. Bu araştırma verileri Uşak Üniversitesi eğitim fakültesi öğrencilerinden toplanan verilerden elde edilmiştir. Farklı üniversite ve/veya farklı fakültelerden alınan çalışma gruplarıyla araştırma yeniden yapılandırılabilir. Bununla birlikte, lise, ortaokul düzeyinde de eğitim gören öğrencilerin çözüm odaklı düşünme ve empati düzeylerini ele alan araştırmalar gerçekleştirilebilir. Gelecekte yapılması önerilen bu araştırmalar, öğrencilerin ve danışanların çözüm odaklı düşünme ve empati becerilerini artırmaya yönelik yapılabilecek olan çalışmalara yol göstereceği düşünülmektedir. Ayrıca bu iki beceriyi geliştirmeyi hedefleyen psiko-eğitim programlarının etkililiğini inceleyen deneysel araştırmalarında yapılmasının bu konulardaki literatüre önemli katkısı olacaktır.

Solution focused

ORIGINALITY REPORT

7%

SIMILARITY INDEX

PRIMARY SOURCES

- 1 dergipark.ulakbim.gov.tr 40 words — 1%

Internet
- 2 pdrdergisi.org 20 words — 1%

Internet
- 3 ["Genel ve Mesleki-Teknik Lise Öğrencilerinin Öğretmenlerinin Algıları: Kosova Eğitim Yönetimi", Educational Administration: Theory & Practice/13004832, 20090101](#) 15 words — < 1%

Publications
- 4 www.tavsiyeediyorum.com 14 words — < 1%

Internet
- 5 docplayer.biz.tr 14 words — < 1%

Internet
- 6 [Esen, Erol and Siyez, Didem M.. "Ergenlerde İnternet Bağımlılığı ve Sosyal Yordayan Psiko-sosyal Değişkenlerin İncelenmesi", Turkish Psychological Counseling & Guidance Journal, 2011.](#) 13 words — < 1%

Publications
- 7 isarder.org 12 words — < 1%

Internet
- 8 journal.dogus.edu.tr 11 words — < 1%

Internet

9	ÜNAL, Fatma, TARHAN, Sinem and KÖKSAL ÇÜRÜKVELİOĞLU, Eda. "Toplumsal Cinsiyet Algısını Yordamada Cinsiyet, Sınıf, Bölüm ve Toplumsal Cinsiyet Oluşumunun Rolü", Bartın Üniversitesi Eğitim Fakültesi, 2017. Publications	11 words — < 1%
10	ÇAKMAK, Ahmet and AY, Mustafa Fatih. "Ortaöğretim Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi Dersi Genel Amaçlarına Erişim Düzey Ölçeği: Geçerlik ve Güvenirlik Çalışması", Ahmet Şişman, 2016. Publications	11 words — < 1%
11	eprints.usm.my Internet	10 words — < 1%
12	birimler.dpu.edu.tr Internet	9 words — < 1%
13	www.jret.org Internet	9 words — < 1%
14	www.jitte.org Internet	9 words — < 1%
15	KARATAŞ, Zeynep. "Kontrol odağının yordayıcıları olarak saldırganlık ve çok boyutlu mükemmeliyetçilik", Ahi Evran Üniversitesi, 2012. Publications	9 words — < 1%
16	www.majersite.org Internet	9 words — < 1%
17	UZUN, Naim and SAĞLAM, Necdet. "Genetik Konularının Öğreniminde Deney Uygulamalarının Akademik Başarıya Etkisi", Hacettepe Üniversitesi, 2005. Publications	9 words — < 1%
18	sosyaldergi.usak.edu.tr Internet	9 words — < 1%
19	www.j3.jstage.jst.go.jp Internet	9 words — < 1%

9 words — < 1%

20 ÇANKAYA CİHANGİR, Zeynep and SERİM, Füsun. "Yetişkinlerin Psikolojik Yardım Arama Tutumlarının Yordanması", Ege Ünivesitesi Eğitim Fakültesi, 2015. 8 words — < 1%

Publications

21 yunus.hacettepe.edu.tr 8 words — < 1%

Internet

22 es.scribd.com 8 words — < 1%

Internet

EXCLUDE QUOTES OFF

EXCLUDE MATCHES OFF

EXCLUDE BIBLIOGRAPHY OFF